

УДК 711.582.7

Т. О. Веденко

*аспірантка кафедри дизайну архітектурного середовища
Київського національного університету будівництва і архітектури*

ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ МОБІЛЬНОГО ЖИТЛА

Анотація: у статті розглянуто етапи розвитку мобільного житла та мобільних поселень.

Ключові слова: мобільне поселення, кочівники, військові наметові містечка, індустріальне виробництво, надзвичайні ситуації.

Історія розвитку мобільного житла бере свій початок ще з часів кочових племен. Бедуїни та араби північної Африки, індійські племена північного та південного американського континенту, кочові народи монгольських та тюркських племен Азії жили виключно в мобільному, збірно-розбірному житлі. Кочові народи Азії довели цей тип житла майже до досконалості. Юрта – це перший прообраз адаптивного мобільного житла. Для зручності перевезення на далекі відстані (в період пошуку більш придатних для життя та ведення господарства земель) були обрані зручні матеріали та уніфіковані елементи житла (отвір для провітрювання в покрівлі закривали та відкривали, залежно від стану навколишнього середовища) [1].

Вже в той час у мобільного житла було два варіанти існування в просторі і часі. Перший – похідний, коли житло знаходилося в складеному стані (в період пересування від одного місця життя до іншого). Другий – існування житла в стані готовності (в період стоянок). З часом такі мобільні структури обростали додатковими елементами в певні сезонні проміжки (наприклад, додавались певні споруди громадського призначення в період свят). Такі утворення можуть розглядатись як прототипи сучасних мобільних поселень. Їх планувальна організація визначалась специфікою ведення господарства і характеризувалась гнучкістю плануванням та композиційною структурою, що відображала його соціальні особливості.

Ще на початку нашої ери римляни створювали справжні тимчасові містечка для військових. В окремих випадках, мобільні поселення слугували основою для формування більш постійних та стабільних структур, які з часом переростали у міста. Основним фактором, що впливав на таке перетворення було місце дислокації тимчасового поселення та схема розміщення поселення. Прикладом такого метаморфозу можуть бути численні європейські міста, що виростили із військових римських наметових поселень (наприклад, Манчестер, Ньюкасл). Наметові містечка були дуже поширені в Європі. Наприклад,

наметове містечко Генріха VIII (Франція, XVI ст.) для 5000 воїнів, яке налічувало більш ніж 400 палаток, включаючи бенкетні зали, капели та гостьові кімнати. Ці споруди мали складнішу структуру та більше функціональне наповнення, ніж їх азіатські попередники [4].

Особливу віху в історії розвитку кочового мобільного житла відіграло житло на колесах. Необхідність візків-кібіток у монголів в XI-XII ст. була викликана потребою швидкого пересування з місця на місце при постійних нападах та набігах. Стан із возів з поставленими на них юртами міг переміщатись дуже швидко. Існування кібіток підтримувалось далекими походами та тривалими переїздами, викликаними розквітом кочового життя [3].

На теренах Росії збірно-розбірні будівлі були застосовані під час Кримської кампанії 1853-1854 рр. в зв'язку з необхідністю в бараках-складах, казармах, які після нетривалого використання на одному місці, могли б швидко «перекинути» на інше місце експлуатації. Але достатнього поширення в той час такі будівлі не отримали [2].

Питання про застосування мобільних будівель та споруд для забезпечення в країні населення житлом постало в Росії пізніше. В 1896 р. на засіданні Санкт-Петербурзького Товариства архітекторів було прийнято рішення про розроблення власних норм та правил проектування мобільного житла. Адже до цього часу Росія закуповувала такі споруди у фінського товариства «Сандвик» та датського товариства «Христоф та Уммак». Споживачами та замовниками переносних споруд були майже всі військові міністерства Європи, США, Мексики, Японії, навіть Єгипет, Конго та Алжир купували ці споруди. В XIX ст. проектування мобільного житла зводилось до створення будівель, які можна було б переносити з одного місця на інше. Тобто до уваги приймались лише технічні питання, без урахування особливостей планування, експлуатації та художнього образу [2].

Наступним етапом розвитку мобільного житла можна вважати індустріальне виробництво житлових блоків для вахтових поселень в Сибіру, північній частині Росії та для освоєння нових незаселених територій. В цей період активно проводяться розробки житла для освоєння північних земель Росії, необжитих степових територій Казахстану, а також починаються дослідження житла на інших планетах (наприклад, наукові поселення на місяці) [3].

На сучасному етапі проблема організації мобільних поселень розглядаються зовсім в іншому контексті. Сьогодні мобільні будівлі та споруди використовуються людиною для постійного та тимчасового проживання (фестивальні поселення, наукові бази та містечка), для епізодичних подій

(виставкові павільйони, ярмарки), для виробництва (будівельні селища), для відпочинку (кемпінги, туристичні містечка) [4].

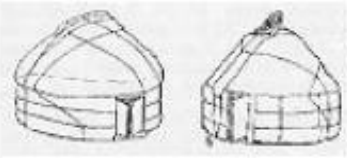

ПРОСТІР				
	АМЕРИКА	ЄВРОПА	АЗІЯ	
	ВІГВАМ	Наметові містечка римських воїнів	ЮРТА	
ЧАС	ПЕРВІСНЕ ЖИТЛО			
	ЖИТЛО НА КОЛЕСАХ (СЕРЕДНІ ВІКИ)	Північно-америк. візки-кібітки	Кібітки французьких циган	Кібітки кочових племен Азії
	ЖИТЛО ДЛЯ ОСВОЄННЯ НОВИХ ТЕРИТОРІЙ	Мобільна полярна станція Канада	Моб.контейнер для складних умов	Житл. комплекс для кочівників Казахстану, арх.А.Чіканев
	ПЕРІОД ІНДУСТРІАЛ. ВИРОБНИЦТВА	Автофургон "Фенікс" США	Селище для відпочинку D3 Бунгало, арх.К.Торо, Франція	Мобільне житло для аграріїв Казахстану, арх.С.Наринев
	СУЧАСНЕ МОБІЛЬНЕ ЖИТЛО (21 СТ.)	SID, USA, 2003. LAB Zero	xbo(mobile home), 2004, 70°N arkitektur, Фінляндія	Mobile smile project, Atelier tekuto, 2003, Японія
	КОНЦЕПТУАЛЬНЕ ПРОЕКТУВАННЯ	Float cottage, Canada, 2009 Moss Architects	Magic BOX, 2004 LAB Zero	JellyFish house, 2000-2004 LAB Zero
				

Рис. 1. Розвиток мобільного житла в часі і просторі.

Література

1. Пюрвеев Д.Б. Від кочової до мобільної архітектури / Пюрвеев Д. Б. – М. : Стройиздат. 1980. – 214 с.
2. Саприкіна Н. А. Основи динамічного формоутворення в архітектурі / Саприкіна Н. А. – М.:Архітектура - С, 2005. – 312 с.
3. Анісімов Б. П., Радченко О. І. Будівлі і споруди, що трансформуються. Конструкції житлових та громадських будівель. Технологія індустріального будування: ЦНТІ з містобудування та архітектури / Анісімов Б. П., Радченко О.І. – М.: Вища школа, 1985. – 210 с.
4. Саприкіна Н. А. Мобільне житло для Півночі / Саприкіна Н. А. – Санкт-Петербург: Стройиздат, 1986. – 216с.

Аннотація

В статье рассмотрены этапы развития мобильного жилья и мобильных поселений.

Ключевые слова: Мобильное поселение, кочевники, военные палаточные городки, индустриальное производство, чрезвычайные ситуации.

Annotation

The article reviews the stages of development of mobile housing and mobile communities.

Keywords: Mobile settlement, nomads, military tent camps, industrial production, emergencies.

УДК 728

М. С. Сніжко

*аспірант кафедри теорії архітектури КНУБА***ЖИТЛОВО-ГРОМАДСЬКИЙ КОМПЛЕКС ЯК СУЧАСНА ФОРМА
ЕКОЛОГІЧНОГО ЖИТЛА**

Анотація: у статті розкрито поняття терміну «житлово-громадський комплекс»; наведено передумови формування комплексів; виділено основні засоби створення екологічної архітектури та наведено приклади; висвітлено актуальність розвитку ЖГК у контексті сучасної архітектури.

Ключові слова: житлово-громадський комплекс, сучасна форма житла, екологічна архітектура.